

MR d d 31-1 '55 3 e A.

MINISTERIE
VAN BUITENLANDSE ZAKEN
'S-GRAVENHAGE

VERZOEKE BIJ BEANTWOORDING, KENMERK, ONDERWERP, DATUM EN NUMMER TE VERMELDEN

Kenmerk: DGEM/DMA
Onderwerp: Besprekingen inzake de
Wapenpool te Parijs.

Datum: 26 Januari 1955
Nummer: 12380
Fotonummer: 112803

In de besprekingen die op 17 Januari j.l. te Parijs aanvingen over de Franse voorstellen tot oprichting van een wapenpool is een korte pauze ingetreden, die gelegenheid geeft tot het verkrijgen van een indruk van de betekenis van deze eerste phase in de onderhandelingen.

- De besprekingen van de afgelopen week, waarin drie zittingen hebben plaats gevonden, hebben zich beperkt tot
- a) een nadere toelichting van de Franse voorstellen gegeven door de voorzitter der Franse delegatie, de Heer Parodi, oud-secretaris-generaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, recentelijk aangewezen als de Franse vertegenwoordiger in de Raad van de NAVO;
 - b) een uiteenzetting door de Italiaanse, Duitse, Nederlandse en Belgische gedelegeerden van hun eerste reacties op het Franse voorstel;
 - c) een antwoord van de Heer Parodi op deze uiteenzettingen.

De twee belangrijkste indrukken, welke uit deze besprekingen zijn gebleken, zijn:

- 1) anders dan wellicht op grond van persberichten en andere informaties kon worden vermoed, is het verzet tegen de Franse voorstellen allerminst alleen van Nederlandse zijde gekomen; integendeel, men kan zeggen dat de Franse delegatie geconfronteerd is met een nagenoeg unaniem afwijzende houding, zij het dan dat in de tactiek door de diverse delegaties een verschillende gedragslijn is gevolgd.
- 2) de Franse delegatie heeft duidelijk haar medewerking willen verlenen om het tempo der besprekingen niet te forceren. Dit punt is van belang voor de beoordeling van de vraag of de aanvaarding van de voorstellen inzake de bewapeningspool, ondanks de verzekeringen van Premier Mendès France in de conferentie te Parijs, wellicht toch een prealabele voorwaarde zal worden bij de behandeling van de Parijse Accoorden door de Raad van de Republiek.

Aan de Voorzitter van de
Ministerraad.

- Ad 1. -

i.a.a. de Leden van de
Ministerraad.

Ad 1.

De toelichting van de Heer Parodi op het Franse voorstel bracht praktisch geen nieuws, behalve wellicht een voorzichtige suggestie dat men de Franse voorstellen zou kunnen aanvullen met wat meer democratische contrôle; vermoedelijk doelde de Heer Parodi hierbij op de mogelijkheid parlementaire contrôle in te voeren.

De Italiaanse gedelegeerde uitte zich nog het meest positief over de Franse voorstellen, hoewel hij hieraan drie opmerkingen verbond, die welhaast de kracht van voorwaarden scheen te moeten worden toegekend, t.w. dat voldoende gebruik zal worden gemaakt van de bestaande productie-capaciteit der Italiaanse industrie, dat bij vestiging van nieuwe industrieën Zuid-Italië en de eilanden vooral in aanmerking zullen worden gebracht en dat de Amerikaanse hulp en de offshore procurements buiten de wapenpool zullen worden gehouden.

Prof. Erhardt (Minister van Economische Zaken van de Bondsrepubliek) die de Duitse delegatie leidt, gaf een uiteenzetting, die niet zo zeer beoogde de Franse voorstellen te becritiseren als wel de grondslagen aan te geven, waarop naar Duits inzicht een samenwerking op het gebied van standaardisatie en wapenproductie zouden moeten zijn gebaseerd. Zijn belangrijkste stellingen waren, dat vrije concurrentie moest worden bevorderd en dat de samenwerking op het gebied der wapenproductie nimmer tot gevolg zou mogen hebben, dat aan de deelnemende landen een economisch systeem zou worden opgedrongen dat niet in het algemene beeld van hun beleid past. Hij zeide onder meer dat volgens de Parijse Accoorden de verantwoordelijkheid nu nationaal was, zodat er ook nationale aanschaffingsdiensten moesten blijven bestaan. Ook voor investeringscontrôle van overheidswege voelde hij niet. Wel was hij een voorstander van standaardisatie in zeer nauw contact met de NAVO, van wederzijdse informatie omtrent bestelprogramma's, van consultatie over vraagstukken van betalingsbalans, arbeidsverhoudingen en concurrentiebeperkende tendensen, terwijl hij overleg over vermindering van in- en uitvoerbeperingen, over technische vraagstukken zoals research, en over nieuwe investeringen gewenst achtte, bij welk laatste punt hij echter nogmaals uitdrukkelijk aantekende, dat plannen over gezamenlijke investeringen zouden moeten worden overgelaten aan het particuliere bedrijfsleven.

Hij besloot zijn verklaring met de verzekering dat hij de grootste waarde hechtte aan een verinniging der Frans/Duitse verhoudingen en dat zijn voorstel niet als een afwijzing maar als een bijdrage tot de discussie moest worden gezien. Hij verzocht om een Duits document, waarin zijn voornaamste gedachten waren vervat, als tweede werkstuk voor de conferentie te beschouwen. Dit document is als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

./.

Jhr van Starckenborgh, vrij sprekend en derhalve in afwijking van zijn collega's niet een van tevoren geprepareerde verklaring voorlezend, wees in de eerste plaats op de wenselijkheid geen afspraak te maken in dit verband, waaraan door Engeland niet zou kunnen worden deelgenomen. Hij vroeg zich voorts af, waarom standaardisatie-afspraken wel binnen de 7 en niet binnen de 14 of 15 NAVO-landen zouden kunnen worden gemaakt; Nederland hecht aan nauwe samenwerking met Amerika en Canada grote waarde en ziet in medewerking van de Europese landen der NAVO, die geen lid zijn van de West Europese Unie, generlei bezwaar.

Wat de Franse voorstellen op het gebied van productie en aanschaffing betreft, stelde hij een aantal vragen van interpretatieve aard, daarbij tevens commentaar gevend op deze interpretatie en vragend om correctie indien dit onjuist mocht zijn. Het Franse voorstel scheen hem dirigistisch van aard en gericht op het creëren van een afgesloten groep. Deze grondslagen echter zouden z.i. niet aanvaardbaar zijn. Nederland heeft steeds gepleit, ook in de EDG, tegen het creëren van een afgesloten groep tegenover de buitenwereld en vóór zoveel mogelijk concurrentie van buitenaf, ook op het gebied der bewapeningsaankopen. Ook vrije concurrentie binnen de groep van 7 is een wens van Nederlandse zijde, al kunnen daarbij bepaalde correcties nodig zijn. Jhr van Starckenborgh betwijfelde of de door de Fransen aangegeven wegen inderdaad zouden leiden tot het doel van een zo efficiënt mogelijke productie en zo laag mogelijke prijzen en stelde daartegenover het beginsel van zo groot mogelijke vrijheid.

Hij onthield zich van een bespreking van de organisatorische aspecten van het Franse voorstel, omdat z.i. een nadere analyse van de doeleinden en de daartoe te volgen wegen eerst noodzakelijk zou zijn.

De Belgische gedelegeerde, de Heer de Staercke, maakte na een uitvoerige, in positieve bewoordingen gestelde inleiding een onderscheid in wat de Fransen voor de definitieve periode voorstellen en wat zij in de interim-periode wensen. Hij meende daarin geheel verschillende grondbeginselen te kunnen constateren. Terwijl hij de beginselen die aan de samenwerking in de definitieve periode ten grondslag zouden liggen zeer krachtig afwees, verklaarde hij zich gaarne bereid over de voorstellen betreffende de interim-periode verder van gedachten te wisselen. Ook hij wees op het belang van een gelijkwaardige medewerking van Engeland en op de wenselijkheid van vrije concurrentie.

De Engelse verklaring was uiterst kort en kwam er op neer, dat als het Franse voorstel beoogde Engeland te laten deelnemen, hiervan geen sprake zou kunnen zijn, aangezien, zoals iedereen weet, Engeland niet geneigd is aan bindingen van deze aard deel te nemen. Deze verklaring in zijn kortheid en abruptheid was enigszins in tegenstelling met de houding door Britse vertegenwoordigers, onder meer hier te lande ingenomen, waarbij men immers ook bij Nederland er

- 4 -

op had aangedrongen de verhouding met de Fransen niet te bruskeren door onnodig negatieve uitingen in het begin der conferentie.

De Luxemburgse gedelegeerde, de Heer Hommel, tevens voorzitter van de conferentie, onthield zich van het weergeven van de Luxemburgse opvattingen en volstond met als zijn persoonlijke indruk te vermelden, dat er een grote mate van overeenstemming bestond tussen de delegaties. In het licht van het bovenstaande deed deze verklaring echter wel enigszins gewild aan.

Ad 2.

Reeds de in het begin der conferentie gemaakte afspraak, dat er alleen des middags zou worden vergaderd en dat bovendien de helft van de week niet zou worden vergaderd om overleg met de hoofdsteden mogelijk te maken, wees er op, dat de Franse delegatie bereid was haar medewerking te verlenen aan een niet al te snelle gang van zaken tijdens de conferentie. Dit bleek nogmaals toen werd afgesproken dat er in de week van 24 t/m 29 Januari in het geheel niet zou worden vergaderd. Opmerkelijk is ook, dat in tegenstelling tot de periode vóór de conferentie, de Franse pers in haar rapportage over de besprekingen zeer summier is geweest en veel minder de Franse voorstellen als sterk-Europees en de houding van de andere landen als eng-nationalistisch heeft gekenmerkt. Ook de weinig overtuigde wijze, waarop de Heer Parodi aan het einde van de week de uiteenzettingen van de andere delegaties heeft beantwoord, wijst er op dat men van Franse zijde de eventuele tegenstellingen niet wil verscherpen. Diplomatieke berichten uit Parijs vestigen voorts de indruk dat de Franse Premier zelf aan de wapenpool veel minder betekenis toekent, althans in het kader van de behandeling van de Parijse Accoorden in de Conseil de la République, dan enige weken geleden. Ook uit kringen van de Conseil zijn tot dusverre geen duidelijke opvattingen te horen geweest over de voorstellen voor een wapenpool.

Het is beslist te vroeg om te zeggen, dat zich in deze situatie geen wijziging zal voordoen, maar toch is het algemene gevoelen, dat er niet met een verzonnen mes op de keel wordt onderhandeld. Ook het feit, dat de heer Parodi aan het einde van zijn laatste commentaar heeft aangekondigd dat de Fransen de creatie van twee werkgroepen zullen voorstellen, behoeft hiermede niet in strijd te zijn. Indien de taakomschrijving van deze werkgroepen beperkt blijft tot feitelijke studies en niet prejudicieert op de aanvaarding van de Franse voorstellen in hun huidige vorm, kan nader overleg in werkgroepverband nuttig zijn. Mededelingen door de NAVO vertegenwoordiger de heer Weicker in de conferentie gedaan, kunnen zeker ook nog nader worden geanalyseerd. Ook een nadere bestudering van het Duitse document door economische deskundigen behoort tot de mogelijkheden.

DE MINISTER ZONDER PORTEFEUILLE,

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

